

আৰ.এচ. মালিক মঠৰা দাসৰ বাবে ভীম সেন

বনাম

পঞ্জাব ৰাজ্য

ভাৰত ৰাষ্ট্ৰ – হস্তক্ষেপকাৰী

চিএইচ. হৰবল লালৰ বাবে প্ৰেম নাথ

বনাম

পঞ্জাব ৰাজ্য

ৰত্ন চন্দৰ বাবে ভীম সেন

বনাম

পঞ্জাব ৰাজ্য

কানৱাৰ কিশোৰৰ বাবে চিএইচ. হৰ ৰাজ

বনাম

পঞ্জাব ৰাজ্য

শান্তি স্বৰূপৰ বাবে আত্মা সিং

বনাম

পঞ্জাব ৰাজ্য

[হৰিলাল কানিয়া চি.জে., মেহৰ চন্দ মহাজন আৰু চন্দ্ৰশেখৰ আইয়াৰ জে.জে.]

নিবাৰক নিৰোধ আইন (১৯৫০ চনৰ IV), ধাৰা ৩(১) – চোৰাং বেহাৰ বাবে নিবাৰক নিৰোধ – পূৰ্বৰ কাৰ্যৰ ভিত্তিত আদেশ – বৈধতা – ভিত্তিত যথেষ্টতা বিবেচনা কৰিবলৈ আদালতৰ ক্ষমতা -- নিবাৰক নিৰোধ (সংশোধনী) আইন, ১৯৫১-ৰ অধীনত উপদেষ্টা মণ্ডল গঠনৰ প্ৰভাৱ।

ক'লা বেহা ৰোধৰ বাবে আটক কৰাৰ আদেশক অবৈধ বুলি ধৰিব নোৱাৰি কেৱল এই কাৰণেই যে এনে আটকৰ ভিত্তিত আটক কৰা কৰ্তৃপক্ষই কেৱল আটক কৰা ব্যক্তিজনৰ অতীতৰ কাৰ্যকলাপৰ কথাহে উল্লেখ কৰিছে, যিহেতু অতীতৰ কাৰ্যকলাপৰ দৃষ্টান্তই এনে এক ব্যক্তিনিষ্ঠ মানসিক বিশ্বাসৰ জন্ম দিব পাৰে যে ভৱিষ্যতে ক'লা বেহাত লিগু নহ'বলৈ এনে ব্যক্তিক আটক কৰাটো প্ৰয়োজনীয়।

১৯৫০ চনৰ নিবাৰক নিৰোধ আইনৰ অধীনত, আটক কৰাৰ আদেশ দিব লাগে নে নাই সেই পৰীক্ষাটো আটক কৰা কৰ্তৃপক্ষৰ ব্যক্তিনিষ্ঠ সন্তুষ্টি; কৰ্তৃপক্ষই যোগান ধৰা ভিত্তিসমূহ এনে সন্তুষ্টিৰ জন্ম দিবলৈ যথেষ্ট হয় নে নহয় সেই বিষয়ে বিবেচনা কৰাৰ কোনো ক্ষমতা আদালতৰ নাই। ১৯৫১ চনৰ সংশোধনী আইনৰ দ্বাৰা উপদেষ্টা মণ্ডল গঠনে বিষয়টোক ন্যায়সংগত কৰি তুলিব

পৰা নাই, আৰু সংশোধনী আইনখনৰ পিছতো যোগান ধৰা ভিত্তিসমূহ আটক কৰাৰ আদেশ দিবলৈ যথেষ্ট হয় নে নহয় বিবেচনা কৰিবলৈ আদালতৰ কোনো ক্ষমতা নাই।

ফৌজদাৰী আপিল অধিকাৰ ক্ষেত্ৰ: ফৌজদাৰী আপিল নং ১৯৫১ চনৰ ৪৫-ৰ পৰা ৪৯-লৈ।

১৯৫১ চনৰ ৪৬-ৰ পৰা ৫০ নং ফৌজদাৰী লেখ গোচৰত ছিমলাৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ (ভাণ্ডাৰী আৰু চোনী জে.জে.) ১৯৫১ চনৰ ২০ আগষ্ট তাৰিখৰ ৰায় আৰু আদেশৰ পৰা আপিল।

ফৌজদাৰী আপিল নং ৪৫ আৰু ৪৯-ত আপিলকাৰীৰ বাবে জয় গোপাল চেঠী (তেওঁৰ লগত আৰ.এল. কোহলী আৰু শ্ৰী ৰামকুমাৰ)।

ফৌজদাৰী আপিল নং ৪৬-ত আপিলকাৰীৰ বাবে এন.চি. চেটাৰ্জী (তেওঁৰ লগত হৰদয়াল হাৰ্ডি আৰু আৰ.এল. কোহলী)।

ফৌজদাৰী আপিল নং ৪৮-ত আপিলকাৰীৰ বাবে হৰদয়াল হাৰ্ডি।

সকলোবিলাক আপিলত প্ৰতিবাদীৰ বাবে এচ.এম. চিকৰি, পঞ্জাৰৰ মহাধিবক্তা (তেওঁৰ লগত এন.এচ. ডোৰিয়া)।

ফৌজদাৰী আপিল নং ৪৫-ত হস্তক্ষেপকাৰীৰ বাবে এম.চি. চেতলৱদ, ভাৰতৰ মহান্যায়বাদী (তেওঁৰ সৈতে জি.এন. জোশী)।

৪ অক্টোবৰ, ১৯৫১: আদালতৰ ৰায় নিম্নোক্ত ন্যায়াধীশৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা হৈছিল-

কানিয়া চি.জে.- পূব পঞ্জাৰৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ৰায়দানসমূহৰ পৰা এই পাঁচটা সংযুক্ত আপিল আৰু আমাৰ সন্মুখত যুক্তি দিয়া মূল কথাটো হ'ল আপিলকাৰীসকলক কপাহৰ কাপোৰৰ থানৰ ক'লা বজাৰত নিয়োজিত হোৱাৰ ভিত্তিত নিবাৰক নিৰোধ আইনৰ অধীনত আটক কৰাৰ বৈধতা।

অত্যৱশ্যকীয় সামগ্ৰী আইনৰ অধীনত অনুমোদিত পঞ্জাৰ চৰকাৰৰ নিয়ন্ত্ৰণ (কাপোৰ) আদেশৰ অধীনত কাপোৰ বিতৰণৰ কাম কৰিবলৈ দ্য জলন্দৰ হোলচেল ক্লথ ছিণ্ডিকেট গঠন কৰা হৈছিল। কাপোৰৰ পাইকাৰী ব্যৱসায়ী হিচাপে অনুজ্ঞাপত্ৰ থকা কিছুমান ব্যক্তিয়ে নিজকে নিগম হিচাপে সংগঠিত কৰিছিল আৰু চৰকাৰৰ দ্বাৰা নিয়ন্ত্ৰিত সকলো কাপোৰ তেওঁলোকৰ জৰিয়তে জিলাখনত খুচুৰা অংশ ধাৰকসকলক বিতৰণ কৰা হৈছিল। চৰকাৰে খুচুৰা বিক্ৰেতাসকলক অংশৰ আবণ্টন দিছিল আৰু প্ৰতিজন খুচুৰা বিক্ৰেতাক বিতৰণ নিয়ন্ত্ৰণৰ অধীনত নিৰ্দিষ্ট গাঁথ দিয়াৰ বাবে চৰকাৰে আদেশ জাৰি কৰিছিল। যদিহে কিছুমান খুচুৰা অনুজ্ঞাপত্ৰধাৰীয়ে ভাৰত চৰকাৰ, উদ্যোগ আৰু যোগান বিভাগে জাৰি কৰা ১৯৫০ চনৰ ৪ অক্টোবৰৰ অধিসূচনাৰ অধীনত তেওঁলোকক আবণ্টিত অংশৰ বিতৰণ গ্ৰহণ কৰা নাছিল, তেন্তে, অন্য কথাৰ মাজতে এইটোও কোৱা হৈছিল যে এইদৰে গ্ৰহণ নকৰা গাঁথবোৰ পাইকাৰী ছিণ্ডিকেটে আন এজন খুচুৰা ব্যৱসায়ীক দিব পাৰে। মন কৰিবলগীয়া যে গোটেইখিনি সময়ত পাইকাৰী আৰু খুচুৰা বিক্ৰী কৰিবলগীয়া কাপোৰখিনিৰ দাম চৰকাৰী আদেশৰ অধীনত নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছিল। ছিণ্ডিকেটটোৱে ক'লা বজাৰত ব্যৱসায় কৰাৰ সন্দেহ কৰা হৈছিল আৰু ইয়াৰ কাৰ্যকলাপৰ বিৰুদ্ধে জলন্দৰৰ জিলা দণ্ডাধীশে কেইবাবাৰো সাকীয়াই দিছিল। ১৯৫১ চনৰ ৭ জুনত, জলন্দৰৰ অসামৰিক যোগান আৰু ৰচদৰ জিলা আয়োজকে জলন্দৰ চহৰৰ পাইকাৰী কাপোৰ নিগমৰ ব্যৱস্থাপক অভিকৰ্তাসকলক এক আদেশ দি অৱগত কৰাইছিল যে তেওঁৰ পূৰ্ব-লিখিত অনুমতি

অবিহনে ম্যাদ উকলি নোয়োৱা চৰ্তৰ বিপৰীতে গ্ৰহণ নকৰা কোনো মজুত কাপোৰ হস্তান্তৰিত কৰাটো কঠোৰভাৱে নিষিদ্ধ। তেওঁলোকক আৰু নিৰ্দেশ দিয়া হৈছিল যে তাৰ পিছৰ পৰা এনে কোনো মজুত ব্যক্তিগত খুচুৰা বিক্ৰেতাক বিক্ৰী কৰিবলৈ দিয়া নহ'ব, কিন্তু একেখিনি মজুত কেৱল খুচুৰা বিক্ৰেতাৰ সংঘকহে বিক্ৰী কৰাৰ অনুমতি দিয়া হ'ব। কোৱা হৈছিল যে এই পত্ৰখন ১৯৫০ চনৰ ৪ অক্টোবৰৰ ভাৰত চৰকাৰৰ অধিসূচনাৰ ৫ নং দফা অনুসৰি নাছিল, য'ত পাইকাৰী ছিণ্ডিকেটক খুচুৰা বিক্ৰেতাই নোলোৱা কাপোৰবোৰ একেখন জিলাৰ আন কোনো খুচুৰা বিক্ৰেতা বা কোনো সংস্থাক বিক্ৰী কৰিবলৈ স্বাধীনতা থাকিব বুলি অনুমোদন দিয়া হৈছিল। ইয়াৰ উপৰিও মন কৰিবলগীয়া যে কপাহী কাপোৰ নিয়ন্ত্ৰণ আদেশ ১৯৫০ চনৰ আগতেই কাৰ্যকৰী আছিল। কিছু সময়ৰ বাবে কাপোৰ বিতৰণৰ ওপৰত নিয়ন্ত্ৰণ উঠাই লোৱা হ'ল যদিও দাম চৰকাৰৰ নিয়ন্ত্ৰণত আছিল। সেই সময়ছোৱাত অভিযোগ কৰা হৈছিল যে আপীলকাৰী আৰু আন কেইবাজনো লোকে চৰকাৰে নিৰ্ধাৰণ কৰা হাৰতকৈ অধিক মূল্যত কাপোৰ বিক্ৰী কৰিছিল। আকৌ যেতিয়া বিতৰণ আৰু মূল্য দুয়োটা নিয়ন্ত্ৰিত আছিল, উৎপাদন কলসমূহক চৰকাৰে নিৰ্ধাৰণ কৰা মূল্যত নিৰ্দিষ্ট শতাংশ কাপোৰ বিক্ৰী কৰিবলৈ দিয়া হৈছিল যিটো চৰকাৰে নিজৰ নিয়ন্ত্ৰণত লোৱা নাছিল। ইয়াক মুক্ত বিক্ৰী কাপোৰ বুলি বৰ্ণনা কৰা হৈছিল আৰু অভিযোগ কৰা হৈছিল যে আপীলকাৰী আৰু আন কেইবাজনো লোকে এই মুক্ত বিক্ৰী কাপোৰতো ক'লা বেহা কৰিছিল।

১৯৫১ চনৰ ১৯ জুন তাৰিখে জিলা দণ্ডাধীশে জাৰি কৰা এক আদেশৰ জৰিয়তে তেওঁ নিৰ্দেশ দিয়ে যে আপীলকাৰীসকলক নিবাৰক নিৰোধ আইন ধাৰা ৩ (২)ৰ অধীনত আটক কৰিব লাগে যাতে তেওঁলোকে সমূহৰ বাবে অতি প্ৰয়োজনীয় কাপোৰৰ যোগানৰ ব্যৱস্থাপনাৰ ক্ষেত্ৰত ক্ষতিকাৰকভাৱে কাম কৰিব নোৱাৰে। ১৯৫১ চনৰ ২ জুলাইত জলন্দৰৰ জিলা দণ্ডাধীশে নিৰ্দেশ দিয়ে যে আপীলকাৰীসকলক ১৯৫১ চনৰ ২ জুলাইৰ পৰা ১ অক্টোবৰলৈকে জলন্দৰৰ জিলা কাৰাগাৰত ভৰ্তি কৰা হ'ব। সেই অনুসৰি আপীলকাৰীসকলক আটক কৰা হয়। ৬ জুলাইৰ পুৱা তেওঁলোকক আটক কৰাৰ ভিত্তি দিয়া হৈছিল। ভিত্তিত আপীলকাৰীসকলৰ বিভিন্ন প্ৰতিষ্ঠানৰ ব্যৱস্থাপক অভিৰ্ত্তা বা অংশীদাৰ বা উক্ত প্ৰতিষ্ঠান বা নিগমৰ কৰ্মচাৰী হিচাপে কাৰ্যকলাপ প্ৰকাশ কৰা হৈছিল। কোৱা হৈছিল যে ১৯৪৯ চনৰ জুন মাহৰ পৰা ১৯৫০ চনৰ অক্টোবৰ মাহলৈকে, সেই সময়ত যেতিয়া বিতৰণত নিয়ন্ত্ৰণ আঁতৰাই দিয়া হৈছিল তেওঁলোকে জলন্দৰ জিলাৰ বাবে লাভ কৰা কাপোৰৰ অধিকাংশ মজুত ক'লা বজাৰত অতিমাত্ৰা হাৰত নিষ্কাশন কৰি আহিছিল, আৰু, কোৱা হৈছিল যে ১৯৫০ চনৰ অক্টোবৰ মাহত সেই নিয়ন্ত্ৰণ পুনৰ আৰোপ কৰাৰ পিছতো তেওঁলোকে অসামৰিক যোগান সঞ্চালকৰ নিৰ্দেশনাত ৰখাই থোৱা কাপোৰখিনি আদেশ জাৰি কৰা আৰু তেওঁলোকৰ ওপৰত তাক বলবৎ কৰাৰ মাজৰ কম সময়ৰ ভিতৰতে নিষ্কাশন কৰিছিল। দ্বিতীয়টো ভিত্তি আছিল সেই প্ৰতিষ্ঠানটোৰ সদস্য হিচাপে তেওঁলোকৰ ব্যক্তিগত কাৰ্যকলাপৰ সন্দৰ্ভত, য'ত তেওঁলোকে ক'লা বজাৰত অভিৰ্ত্তাৰ জৰিয়তে নিয়ন্ত্ৰিত মূল্যতকৈ অধিক হাৰত কাপোৰৰ মজুত বিতৰণৰ অংশীদাৰ আছিল। বিৱৰণসমূহ পৰিশিষ্ট 'এ'-ত উল্লেখ কৰা হৈছিল। সেইবোৰে মুক্ত বিক্ৰী কাপোৰক সূচায়। তৃতীয় ভিত্তিত অভিযোগ কৰা হৈছিল যে অবৈধ উপায়েৰে তেওঁলোকে একেখিনি কাপোৰক অত্যধিক হাৰত ক'লা বজাৰলৈ প্ৰেৰণ কৰাৰ উদ্দেশ্যে সঠিক দাবীদাৰসকলক কাপোৰৰ বিভিন্ন মজুতৰ পৰা বঞ্চিত কৰিছিল। এই ভিত্তিসমূহৰ বিষয়ে অধিক বিশদ বৰ্ণনালৈ যোৱা বা আন ভিত্তিসমূহৰ উল্লেখ কৰাটো আমি প্ৰয়োজনীয় বুলি নাভাবো।

১৯৫১ চনৰ ৯ জুলাই তাৰিখে ভাৰতীয় সংবিধানৰ ২২৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত পূৰ পঞ্জাৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ত ৰাজ্যখনৰ বিৰুদ্ধে বন্দী প্ৰত্যক্ষীকৰণৰ লেখ বিচাৰি এই ভিত্তিত আবেদন দাখিল কৰা হয়, যে আপীলকাৰীসকলক নিবাৰক নিৰোধ আইনৰ অধীনত আটক কৰাটো অবৈধ আছিল। জিলা দণ্ডাধীশে উত্তৰত নিজৰ হলফনামা দাখিল কৰি অসৎবুদ্ধিৰ অভিযোগক প্ৰত্যাহ্বান জনায় আৰু আপীলকাৰীসকলৰ কাৰ্যকলাপৰ কিছু বিশদ দৃষ্টান্ত উল্লেখ কৰে আৰু দাবী কৰে যে তেওঁ লাভ কৰা প্ৰতিবেদনসমূহৰ ওপৰত তেওঁ সন্তুষ্ট যে আপীলকাৰীসকলক আটক কৰাটো প্ৰয়োজনীয় আছিল। পূৰ্বতে ১৯৫১ চনৰ আগষ্ট মাহত কাৰ্যনিৰ্বাহক প্ৰাধিকাৰীয়ে আপীলকাৰীসকলৰ কাপোৰৰ ব্যৱসায়ী হিচাপে অনুজ্ঞাপত্ৰ বাতিল কৰিছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে আবেদন খাৰিজ কৰে আৰু আবেদনকাৰীসকল আমাৰ ওচৰত আবেদন কৰিবলৈ আহে।

১৯৫০ চনৰ নিবাৰক নিৰোধ আইনৰ ৩ নং ধাৰাত উল্লেখ আছে যে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ বা ৰাজ্য চৰকাৰে যদি কোনো ব্যক্তিৰ ক্ষেত্ৰত আশ্বস্ত হয় যে সমূহৰ বাবে অতি প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰী আৰু সেৱাৰ ব্যৱস্থাপনাৰ ক্ষেত্ৰত হানিকাৰক ধৰণে কাৰ্য কৰাত বাধা দিয়াৰ উদ্দেশ্যে যদি এনে কৰাটো জৰুৰী হয়, কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ বা ৰাজ্য চৰকাৰে এনে ব্যক্তিক আটক কৰিবলৈ নিৰ্দেশ জাৰি কৰিব পাৰে। এই বিধানৰ চৰ্ত অনুসৰি কাম কৰাৰ ক্ষমতা ধাৰা ৩ (২)ৰ দ্বাৰা এজন জিলা দণ্ডাধীশক দিয়া হৈছিল। তেনে দণ্ডাধীশে অৱশ্যে তেওঁ অধীনস্থ ৰাজ্য চৰকাৰক এই আদেশৰ বিষয়ে প্ৰতিবেদন দিব লাগিছিল আৰু লগতে আদেশ দিয়া ভিত্তি আৰু তেওঁৰ মতে আদেশৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ ওপৰত প্ৰভাৱ থকা অন্যান্য বিৱৰণো প্ৰেৰণ কৰিব লাগিছিল। ইয়াত কোনো বিতৰ্ক নাই যে ক'লা বজাৰ ৰোধৰ বাবে নিবাৰক নিৰোধ আইনৰ ধাৰা ৩ (২)ৰ অধীনত আদেশ জিলা দণ্ডাধীশে গৃহীত কৰিব পাৰে। আপীলকাৰীসকলৰ হৈ কোৱা হৈছে যে তেওঁলোকৰ আটকৰ ভিত্তিত কেৱল ১৯৫১ চনৰ জুন মাহৰ আগৰ তেওঁলোকৰ কাৰ্যকলাপৰ উল্লেখ কৰা হৈছে। ইয়াক আপত্তিজনক বুলি ধৰিব নোৱাৰি কাৰণ অভিযোগ কৰা হয় যে সেই কাৰ্যকলাপসমূহৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি ধাৰাটোৰ অধীনত প্ৰয়োজনীয় সন্তুষ্টিৰ সৃষ্টি হৈছিল। তাৰ পিছত যুক্তি দিয়া হৈছিল যে জিলাখনত কাপোৰৰ থানৰ বিতৰণ আৰু বিক্ৰী আৰু মূল্যৰ সম্পূৰ্ণ নিয়ন্ত্ৰণৰ ক্ষেত্ৰত যি সুৰুঙা আছিল, সেই সুৰুঙাটো জিলা আয়োজকৰ ১৯৫১ চনৰ ৭ জুন তাৰিখৰ আদেশৰ দ্বাৰা বন্ধ কৰা হৈছিল। সেই আদেশৰ ভিত্তিত জিলা আয়োজকৰ পৰা লিখিতভাৱে স্পষ্ট আদেশ অবিহনে ছিণ্ডিকেট বা নিগমে কোনো কাপোৰ বিক্ৰী কৰিব পৰা নাছিল, আৰু সেয়েহে সেই তাৰিখৰ পিছত কোনো আপীলকাৰীয়ে ক'লা বেহা কৰিব পৰা নাছিল আৰু সেয়েহে এই আদেশ অযুক্তিকৰ আছিল। ইয়াৰ পিছত কোৱা হৈছিল যে যিহেতু তেওঁলোকৰ অনুজ্ঞাপত্ৰ বাতিল কৰা হৈছে গতিকে তেওঁলোকে এতিয়া কোনো পৰিস্থিতিত কাপোৰৰ লেনদেন কৰিব নোৱাৰে আৰু এতিয়া তেওঁলোকৰ বিৰুদ্ধে বৰ্তাই ৰখা আটকৰ আদেশ প্ৰতিৰোধতকৈ বেছি শাস্তিৰ প্ৰকৃতিৰহে আছিল। যুক্তি দিয়া হৈছিল যে নিবাৰক নিৰোধ আইনৰ অধীনত দিয়া আদেশসমূহৰ উদ্দেশ্য আছিল এজন ব্যক্তিক ভৱিষ্যতে আইনখনৰ মতে আপত্তিজনক কাম কৰাত বাধা দিয়া আৰু তেওঁলোকৰ ১৯৫১ চনৰ জুনৰ পূৰ্বৰ কাৰ্যকলাপৰ সন্দৰ্ভত আদেশ প্ৰদান কৰাটো আইনখনৰ পৰিসৰৰ বাহিৰত আছিল।

আমাৰ মতে উচ্চ ন্যায়ালয়ে যথেষ্ট সঠিকভাৱে বিষয়টো সম্পৰ্কে আগবাঢ়িছিল। আপীলকাৰীসকলে আপত্তিজনক কাৰ্যকলাপত লিপ্ত হোৱাৰ সম্ভাৱনাৰ সন্দৰ্ভত জিলা দণ্ডাধীশৰ ব্যক্তিনিষ্ঠ মানসিক প্ৰত্যয়ৰ জন্ম

দিয়াত অতীতৰ কাৰ্যকলাপৰ দৃষ্টান্ত বিবেচনা কৰাটো প্ৰাসংগিক আছিল। আটক কৰাৰ বাবে যিবোৰ ভিত্তি দিয়া হৈছিল সেইবোৰ প্ৰাসংগিক আছিল আৰু সেইবোৰ যথেষ্ট আছিল নে নাছিল সেই প্ৰশ্নটো আদালতৰ সিদ্ধান্তৰ বাবে নহয়। বিধানসভাই কেৱল আদেশ জাৰি কৰা কৰ্তৃপক্ষৰ ব্যক্তিनिष्ठ সন্তুষ্টিকহে আদেশ গৃহীত কৰাৰ বাবে অপৰিহাৰ্য কৰি তুলিছে। এই যুক্তিটো স্পষ্টভাৱে অযুক্তিকৰ যে ১৯৫১ চনৰ সংশোধনী আইনখনত এখন উপদেষ্টা মণ্ডল গঠন কৰা হৈছে, যিয়ে কাৰ্যনিৰ্বাহক প্ৰাধিকাৰীয়ে লোৱা সিদ্ধান্তৰ তদাৰক আৰু লংঘন কৰিব পাৰে আৰু সেয়েহে সন্তুষ্টিৰ জন্ম দিবলৈ ভিত্তিসমূহ যথেষ্ট হয় নে নহয় সেই প্ৰশ্নটো আদালতৰ এক ন্যায়সংগত বিষয় হৈ পৰিছে। নিবাৰক নিৰোধ আইন অনুসৰি প্ৰাৰম্ভিক আদেশ গঠনৰ সন্তুষ্টিৰ বিবেচনা আদেশ দিয়া কৰ্তৃপক্ষৰ হয় আৰু সদায় আছিল। ১৯৫১ চনৰ সংশোধনী আইনখনে তত্বাৱধায়ক কৰ্তৃপক্ষ স্থাপন কৰিলেও, সেই বিবেচনা আৰু ব্যক্তিनिष्ठ পৰীক্ষা কাঢ়ি লোৱা নহয়, আৰু আমাৰ মতে উপদেষ্টা মণ্ডল স্থাপনৰ দ্বাৰা আদালতক এই সিদ্ধান্ত লোৱাৰ অধিকাৰ দিয়া হোৱা নাই যে আদেশ দিয়া কৰ্তৃপক্ষৰ ব্যক্তিनिष्ठ সিদ্ধান্ত সঠিক আছিল নে নাই। সেয়েহে, এই আধাৰত আগবাঢ়িব পাৰি যে আপীলকাৰীসকলক জনোৱা ভিত্তিসমূহৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি নিবাৰক নিৰোধ আইনৰ অধীনত আপীলকাৰীসকলক আটক কৰা উচিত হয় নে নহয় সেইটো সিদ্ধান্ত লোৱাৰ অধিকাৰ হ'ল জিলা দণ্ডাধীশৰ। বৰ্তমানৰ গোচৰসমূহত আপীলকাৰীৰ হৈ দুটা যুক্তি আগবঢ়োৱা হৈছিল। কঠোৰভাৱে যুক্তি দৰ্শোৱা হৈছিল যে ১৯৫১ চনৰ ৭ জুন তাৰিখে জিলা সংগঠকৰ আদেশৰ কাৰণে চৰকাৰৰ নিয়ন্ত্ৰণত কাপোৰ বিতৰণ আৰু বিক্ৰীৰ আঁচনিখনত যিটো একমাত্ৰ সুৰুঙা বাকী আছিল সেয়া বন্ধ কৰি দিয়া হৈছিল আৰু সেই আদেশৰ পিছত যিকোনো আপীলকাৰীৰ দ্বাৰা কোনোধৰণৰ ক'লা বেহা কৰাটো অসম্ভৱ হৈ পৰিছিল। আমি উক্ত যুক্তিটো গ্ৰহণ কৰিব পৰা নাই। প্ৰথমতে, এই আদেশ এক প্ৰশাসনিক আদেশৰ নিচিনা আৰু ই এক সতৰ্কবাণীৰ প্ৰকৃতিত আছে। ১৯৫০ চনৰ ৪ অক্টোবৰৰ কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ আদেশৰ ৫ নং দফাৰ বিধানৰ পৰা ই পৃথক। তদুপৰি এই আদেশে ইয়াৰ বাবে দাবী কৰা ফলাফল নানে। চৰকাৰী সংস্থাৰ বাহিৰৰ ব্যক্তিৰ জৰিয়তে প্ৰস্তুতকাৰীসকলক বিতৰণ কৰিবলৈ অনুমতি দিয়া বহুতো কাপোৰ এতিয়াও সংগ্ৰহ কৰি অতি উচ্চ হাৰত অৰ্থাৎ চৰকাৰে নিৰ্ধাৰণ কৰাতকৈ অধিক হাৰত বিক্ৰী কৰিব পাৰি। দ্বিতীয়টো যুক্তি আছিল যে যিহেতু আপীলকাৰীসকলৰ অনুজ্ঞাপত্ৰ এতিয়া বাতিল কৰা হৈছে গতিকে তেওঁলোকে বস্ত্ৰ কাপোৰৰ ব্যৱসায় একেবাৰেই কৰিব নোৱাৰে আৰু সেয়েহে তেওঁলোকে ক'লা বজাৰৰ কাম-কাজত লিপ্ত হোৱাৰ কোনো আশংকা থাকিব নোৱাৰে। আমি এই যুক্তি মানি ল'ব পৰা নাই কাৰণ এইটো সাধাৰণভাবে জ্ঞাত যে মনোনীত ব্যক্তিৰ নামত অনুজ্ঞাপত্ৰ লাভ কৰিব পৰা যায়। আকৌ যদিও এই লোকসকলৰ জলন্দৰ জিলাত অনুজ্ঞাপত্ৰ নাথাকিবও পাৰে তেওঁলোকৰ আন জিলাত অনুজ্ঞাপত্ৰ থাকিব পাৰে বা লাভ কৰিব পাৰে। আটকৰ আদেশ গৃহীত হোৱাৰ এমাহৰ পাছত তেওঁলোকৰ অনুজ্ঞাপত্ৰ বাতিল হোৱাৰ ভিত্তিত আমি ধৰি ল'ব নোৱাৰো যে আপীলকাৰীসকলে ক'লা বজাৰৰ কাৰ্যকলাপত লিপ্ত হোৱাটো অসম্ভৱ। এই সম্পৰ্কে ১৯৫১ চনৰ ১ আগষ্ট তাৰিখে জলন্দৰৰ জিলা দণ্ডাধীশৰ পৰৱৰ্তী হলফনামাৰ পৰা এটা উদ্ধৃতি উপযোগীভাৱে লক্ষ্য কৰিব পাৰি। তেওঁ কয় যে:

“১৯৫১ চনৰ ৯ জুন তাৰিখৰ পিছত আইন কলৰ ক্ষেত্ৰত কাপোৰৰ নিৰ্দিষ্ট মজুত মুক্ত বিক্ৰী কাপোৰ হিচাপে এৰি দিয়াৰ আদেশ আছে। মালিকৰ মনোনীত ব্যক্তিসকলে ধন নিদিয়া আৰু উঠাই নলোৱা যিকোনো

পৰিমাণৰ কাপোৰ কললৈ মুক্ত বিক্ৰীৰ বাবে ঘূৰাই দিয়া হ'ব: ১৯৫১ চনৰ ৩১ মে' তাৰিখে বম্বেৰ বস্ত্ৰ আয়ুক্তৰ পৰা নিৰ্বাচিত সকলো বোম্বাই আৰু আহমেদাবাদৰ কললৈ পত্ৰ নং চি.ৱাই.চি-২/এছ.এল.এম. চাওক। এই কাপোৰ ভাৰতৰ যিকোনো কাপোৰৰ পাইকাৰী ব্যৱসায়ীয়ে কোনো বাধা নোহোৱাকৈ ক্ৰয় কৰিব পাৰিব। কেৱল এয়াই নহয়, মুক্ত বিক্ৰী কাপোৰ এখন জিলাৰ পৰা আন এখন জিলালৈ অনুমতি অবিহনে কঢ়িয়াই নিব পাৰিব: যুটীয়া সঞ্চালক, অসামৰিক যোগান, আৰু পঞ্জাব চৰকাৰৰ অৱৰ সচিবৰ পৰা লুধিয়ানাৰ অসামৰিক যোগান আৰু ৰচদৰ জিলা আয়োজকলৈ ২ জানুৱাৰী, ১৯৫১ তাৰিখৰ মেমো নং. ২৮৮৯৪ চি.এচ. (চি.) ৫০/৪৮৭৯১ চাওঁক। আকৌ ক'লা বিপণনৰ দ্বাৰা লাভৰ ষড়যন্ত্ৰ কৰা ব্যক্তিগত প্ৰতিষ্ঠানৰ পৰাও মুক্ত বিক্ৰী কাপোৰ সংগ্ৰহ কৰিব পৰা যায়। পাইকাৰী কাপোৰ ক্ৰেতাই জিলা দণ্ডাধীশক যোগান ধৰা একমাত্ৰ তথ্য হ'ল জিলাখনলৈ কিমান পৰিমাণৰ এনে কাপোৰ আমদানি কৰা হৈছে। জিলা আয়োজকৰ প্ৰতিবেদন অনুসৰি নিগমে জলন্দৰলৈ এনে কোনো কাপোৰ আমদানি কৰা নাছিল যদিও নিগমে কলৰ পৰা মুক্ত বিক্ৰী কাপোৰ ক্ৰয় কৰিছিল আৰু সেই গাঁথবোৰ ব্যৱহাৰ কৰি নিগমৰ উচ্চমানৰ অংশৰ কাপোৰৰ গাঁথৰ অভাৱ পূৰণ কৰিছিল যিবোৰ তেওঁলোকে কলৰ সৈতে গোপন বুজাবুজি কৰি ক'লা বজাৰত বিক্ৰী কৰিছিল বুলি বিশ্বাস কৰাৰ কাৰণ আছে। ইয়াৰ উপৰিও, জিলা আয়োজকে স্বাক্ষৰ কৰা সংলগ্ন তালিকাসমূহৰ পৰা এই কথা স্পষ্ট হ'ব যে ৰতন চান্দ মঠৰা দাসে মুক্ত বিক্ৰী কাপোৰৰ ব্যৱসায় কৰি আহিছিল আৰু কাংগ্ৰাৰ ৰিজাৰ্ড আৰু লগতে প্ৰাদেশিক ৰিজাৰ্ড হিচাপেও কাপোৰ আমদানি কৰি আহিছিল। এই অংশৰ সবহভাগেই ক'লা বজাৰতো স্থান পাইছিল। একেদৰে মদন গোপাল নন্দ লাল এণ্ড কোম্পানীয়ে বৃহৎ পৰিসৰত মুক্ত বিক্ৰী কাপোৰৰ ব্যৱসায় কৰি আহিছিল। সংলগ্ন তালিকাখনৰ পৰাই ই স্পষ্ট হ'ব। নিগমৰ সম্পাদক শান্তি স্বৰূপো হৰি চন্দ বিদ্ৰ বান নামৰ প্ৰতিষ্ঠানটোৰ অংশীদাৰ বুলি ধাৰণা কৰা হৈছে আৰু এই প্ৰতিষ্ঠানটোৱেও মুক্ত বিক্ৰী কাপোৰৰ ব্যৱসায় কৰি আহিছিল। তেওঁলোকে সংগ্ৰহ কৰা মুক্ত বিক্ৰীৰ কাপোৰবোৰ আগতে ক'লা বজাৰত নিৰৱচ্ছিন্নভাৱে বিক্ৰী হৈছিল যিটো জিলা আয়োজকে ১৯৫১ চনৰ ৩০ জুলাইৰ মোৰ মেমো নং. শূণ্য-ৰ উত্তৰত তেওঁৰ ১৯৫০ চনৰ ১ আগষ্টৰ মেমো নং. ৬৩০৬/৬৭৩৪-এম./চি.টি./ডি.ও. ৭ প্ৰকাশ কৰিছে। জলন্দৰৰ পাইকাৰী কাপোৰ নিগমৰ বাবে কল বা অন্যান্য পাইকাৰী ব্যৱসায়ীৰ পৰা মুক্ত বিক্ৰী কাপোৰ পোৱাৰ একেবাৰেই কোনো সীমা নাই আৰু ৰতন চান্দ মঠৰা দাস আৰু মদন গোপাল নন্দ লাল এণ্ড কোম্পানীৰো মুক্ত বিক্ৰী কাপোৰ সংগ্ৰহ কৰিবলৈ কোনো সীমা নাই।”

ইয়াৰ পিছত আপীলকাৰীসকলৰ হৈ যুক্তি দিয়া হৈছিল যে তেওঁলোকৰ বিৰুদ্ধে দিয়া একমাত্ৰ আটকৰ আদেশ আছিল ২ জুলাইৰ আদেশ আৰু ইয়াৰ দ্বাৰা নিবাৰক নিৰোধ আইনৰ কোনো ধাৰা উল্লেখ কৰা হোৱা নাছিল আৰু আটক কৰা কতৃপক্ষৰ কোনো সম্ভৱ আছে বুলি কোৱা হোৱা নাছিল। যুক্তি দিয়া হৈছিল যে ১৯ জুন তাৰিখৰ কোনো আদেশ কেতিয়াও কোনো আপীলকাৰীক দেখুওৱা হোৱা নাছিল বা তেওঁলোকৰ ওপৰত প্ৰয়োগ কৰা হোৱা নাছিল আৰু সেয়েহে তেওঁলোকক আটক কৰাটো অবৈধ আছিল। উল্লেখ কৰা উচিত যে এই যুক্তিসমূহ আটক কৰা ব্যক্তিসকলৰ নহয়, তেওঁলোকৰ সম্পৰ্কীয়ৰ হলফনামাত উত্থাপন কৰা হৈছে। তেওঁলোকৰ হলফনামাত দেখা পোৱা নাযায় যে তেওঁলোকৰ কোনো ব্যক্তিগত জ্ঞান আছে। এই ক্ষেত্ৰত হলফনামাসমূহ কেৱল তেওঁলোকৰ বিশ্বাস আৰু তথ্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰা হৈছে আৰু তথ্যৰ উৎসও প্ৰকাশ

কৰা হোৱা নাই। ইয়াৰ বিপৰীতে জিলা দণ্ডাধীশৰ হলফনামা আছে য'ত স্পষ্টভাৱে কোৱা হৈছে যে ১৯ জুন তাৰিখৰ আদেশৰ চৰ্তসমূহ প্ৰতিজন আটক বন্দীক সম্পূৰ্ণৰূপে ব্যাখ্যা কৰা হৈছিল। আটকৰ আদেশ প্ৰদানৰ এসপ্তাহৰ ভিতৰতে বন্দী প্ৰত্যক্ষীকৰণৰ লেখ বাবে আবেদন দাখিল কৰা হৈছিল আৰু জিলা দণ্ডাধীশৰ বক্তব্যৰ শুদ্ধতাক লৈ সন্দেহ কৰাৰ কোনো আছে বুলি আমি নাভাবো। আমাৰ মতে আটকৰ আদেশৰ ওপৰত এই আক্ৰমণৰ ভিত্তিৰ কোনো সাৰমৰ্ম নাই আৰু সেই ভিত্তিত কৰা আটকক অবৈধ বুলি ধৰিব নোৱাৰি। এই ভিত্তিতে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ৰায়দানক আক্ৰমণ কৰা হৈছিল আৰু যিহেতু এই যুক্তিসমূহৰ ভিতৰত কোনো এটাকেই আমি মানি ল'ব নোৱাৰো, গতিকে আপীলসমূহ বিফল হ'ব লাগিব।

আপীলকাৰীসকলৰ এজন এটা নিগমৰ সম্পাদক আৰু আনজন এটা প্ৰতিষ্ঠানৰ এগৰাকী বিক্ৰেতা আৰু কেৰাণী। তেওঁলোকৰ হৈ যুক্তি দিয়া হৈছিল যে তেওঁলোকে ক'লা বজাৰৰ কাম-কাজত লিপ্ত হ'ব নোৱাৰে। জিলা দণ্ডাধীশৰ হলফনামাসমূহত যি উল্লেখ আছে তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি আমি এই বিতৰ্ক মানি ল'ব পৰা নাই। তাত আঙুলিয়াই দিয়া হৈছে যে সম্পাদক বা কেৰাণী হোৱাৰ উপৰিও আৰু সেই ক্ষমতাত তেওঁলোকৰ মূলধনৰ ক'লা বজাৰৰ কাম-কাজত সক্ৰিয়ভাৱে অংশগ্ৰহণ কৰাৰ উপৰিও তেওঁলোকে নিজেই কাপোৰৰ ক'লা বজাৰৰ কাম-কাজত লিপ্ত হৈছিল। যদিহে আপীলকাৰীসকলৰ সন্দৰ্ভত এই আৰু অন্যান্য তথ্যসমূহ বিতৰ্কিত হয় তেন্তে বিষয়টো উপদেষ্টা মণ্ডলে বিবেচনা কৰিব। সেই বক্তব্যসমূহৰ সত্যতাৰ প্ৰশ্নটো অৱশ্যে এই আদালতে বিবেচনা কৰাৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰত নাই। উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ৰায়ৰ বিৰুদ্ধে আহ্বান জনোৱা সকলো ভিত্তি বিফল হোৱাৰ বাবে পাঁচোটা আপীল খাৰিজ কৰা হয়।

আপীল খাৰিজ কৰা হৈছে।

সকলোবোৰ আপীলত আপীলকাৰীসকলৰ অভিযুক্তা: আৰ. এচ. নৰুলা।

প্ৰতিবাদী আৰু হস্তক্ষেপকাৰীৰ অভিযুক্তা: পি. এ. মেহতা।

#####